

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

ב"ל 13937-02-22

25 אוגוסט 2022

לפני:

כב' השופטת רחל בר"ג-הירשברג

התובעת

עבאסי

ע"י ב"כ: עו"ד תמיר בלנק

הנתבע

המוסד לביטוח לאומי

ע"י ב"כ: עו"ד אילנה חלפון

פסק דין

1. התובעת, גברת עבאסי, הגישה את התביעה שלפני כנגד החלטת המוסד לביטוח לאומי לגרוע אותה, את בן זוגה ואת חמשת ילדיה הקטינים ממרשם המבוטחים אצלו, לרבות בביטוח בריאות. בד בבד עתרה לסעד זמני המורה על חידוש ביטוח הבריאות. פעם נוספת בא לפנינו מקרה בו נשללת תושבות של מבוטחים, על כל המשתמע מכך, פניה ישירה לנתבע נתקלת למצער, בגרירת רגלים, ומיד עם הגשת הליך לבית הדין הוא מודיע "...כי החליט להשיב לתובעת, לבן זוגה ולילדיה את התושבות".

רקע והשתלשלות ההליך

2. כאמור בראשית הדברים עניינו של הליך זה בעתירת התובעת לבטל את החלטת הנתבע (להלן: המוסד) בדבר שלילת תושבותה ותושבות בני משפחתה "ולהבטיח את רצף כל הזכויות הסוציאליות המגולמות בתושבות". בד בבד הוגשה בקשה לסעד זמני אשר כוון להשבת ביטוח הבריאות.

3. מהנספחים לבקשה לסעד זמני עולה כי ביום 18.5.2021 נתנה החלטת פקיד התביעות, ולפיה על פי המידע והממצאים שבידי המוסד חדל בן הזוג של התובעת להתגורר בתחום מדינת ישראל החל מיום 1.1.2021. לא נתנה החלטה דומה הנוגעת לתובעת עצמה. על פי התובעת מכתב זו לא הגיע ליעדו. עיון בו מעלה שנשלח לתא דואר של אדם בשם מוחמד. זאת ועוד, להחלטה לא קדמה חקירה או גביית הודעה מבן הזוג של התובעת או ממנה עצמה והיא לא נדרשה להמציא למוסד פרטים כלשהם או להשמיע עמדתה קודם לשלילת מעמד התושבות. על פי התובעת מרכז חייה וחי משפחתה היה ונותר בירושלים.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

ב"ל 13937-02-22

בעקבות פניה לקופת חולים לקבלת טיפול רפואי שסורבה, קיבלה התובעת עותק מהחלטת המוסד מיום 18.5.2021. או אז פנתה למוסד, ביום 16.1.2022, באמצעות המוקד להגנת הפרט, בדרישה שיבהיר מהו הבסיס העובדתי להחלטה על שלילת תושבות המשפחה ומדוע לא קיים הליך שימוע טרם ביטול המעמד. במטרה לייתר פניה לבית הדין ביקשה לראות במכתבה משום השגה על ההחלטה מיום 18.5.2021, וצירפה אליו טופס דין וחשבון רב שנתי, מסמכים המעידים על מרכז חיים בירושלים ועוד. הפניה לא נענתה וגם מכתב תזכורת לא הועיל. על כן הגישה, בראשית חודש פברואר 2022 את התביעה שלפני, ואת הבקשה לסעד זמני.

4. פחות מ – 7 ימים ממועד הגשת התביעה והחלטת בית הדין בדבר הגשת תגובה לבקשה לסעד זמני, חזר בו המוסד, בהודעה קצרת מילין, מהחלטתו לשלול את תושבות התובעת ומשפחתה וביקש להורות על מחיקת ההליך. עם זאת עמד על דרישתו כי התובעת תגיש טופס דין וחשבון רב שנתי ומסמכים תומכים, על אף שכאמור אלו הוגשו למוסד עוד קודם לפניה לבית הדין (ראו: הודעת המוסד מיום 14.2.2022). אטעים כי היה זה ימים ספורים בלבד ועוד טרם יבשה הדיו על פסק דינו של מותב זה במקרה זהה (ב"ל (י-ם) 42468-11-21 – **צגיר** – המוסד **לביטוח לאומי** (1.2.2022)). כמו גם שורה של פסקי דין שנתנו במקרים זהים על ידי מותבים אחרים (ראו: ב"ל (י-ם) 3930-07-21 – **ברכה** – המוסד **לביטוח לאומי** (31.8.2021); ב"ל (י-ם) **עבדאלנבי** – המוסד **לביטוח לאומי** (28.10.2021); ב"ל (י-ם) 6918-08-21 – **גמגום** – המוסד **לביטוח לאומי** (11.10.2021); ב"ל (י-ם) 63083-06-21 – **פחורי** – המוסד **לביטוח לאומי** (3.12.2021); ב"ל (י-ם) 27153-01-22 – **אבו גומעה** – המוסד **לביטוח לאומי** (10.2.2022)). בנסיבות אלה נדרש המוסד, בהחלטתי מיום 28.2.2022, להבהיר מדוע מלכתחילה נשללה תושבות התובעת ובני ביתה; מדוע פנייתה המקדימה של התובעת למוסד בבקשה לבחון את החלטתו לא נענתה, ומדוע ועל פני הדברים נבחנה רק לאחר הפניה לבית הדין.

5. במקביל להחלטתי האמורה, עמדה התובעת על כך שמלכתחילה לא היה כל בסיס להחלטת המוסד וכי ההחלטה המקורית תבוטל (חלף הסתפקות בהשבת התושבות), ושתקבע תושבות רציפה. בנוסף לכך בקשה שיעשה צו להוצאות לחובת המוסד. עניינים אלה הובילו לשורה של הודעות, תגובות ותשובות שבסופן אישר המוסד כי המסמכים שהומצאו לו קודם להגשת התביעה לבית הדין אכן התקבלו אצלו, אך לא טופלו מחמת עומס ופיגורים במחלקה הרלוונטית; כי ההחלטה מיום 18.5.2021 בוטלה והתושבות של התובעת ובני משפחתה חודשה רטרואקטיבית וברציפות. כן טען שאין כל מקום לחייבו בהוצאות שעה שההליך מסתיים בהסמכה.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

ב"ל 13937-02-22

6. על החלטתי מיום 28.2.2022 השיב המוסד ש"כאשר הנתבע מחליט לחזור בו מהחלטתו נשוא תיק זה, אין הוא מחויב להסביר את העדנים לאותה החלטה" (סעיף 4 להודעה מיום 15.3.2022).

7. לשם שלמות הדברים אוסיף כי במקביל לניהול הליך זה הגישה התובעת יחד עם מבוטחים אחרים, שחלקם בא עניינם גם לפני בית דין זה, עתירה לבית המשפט לעניינים מנהליים מכוח חוק חופש המידע, במסגרתו דרשו מהמוסד לביטוח לאומי לחשוף את המידע שעל בסיסו החליטו לשלול מהם את תושבותם. ההליך הסתיים בפסק דינו של כבוד השופט העמית יורם נועם, מיום 24.3.2022, בו ניתן תוקף של פסק דין להסכמת הצדדים ולפיה המוסד ימסור תשובות מפורטות לבקשות המידע של כל עותר. מהודעת התובעת מיום 20.6.2022 עולה כי ביחס לתובעת לא נמצא כל מידע.

דיון

8. מן האמור עד כה עולה אפוא כי עם ביטול החלטת המוסד מיום 18.5.2021 וחיזוש התשובות של התובעת ובני ביתה רטרואקטיבית ובאופן רציף, הלכה ולמעשה התייתר המשך בירור ההליך לגופו. על כן בראש, הריני נותנת תוקף של פסק דין להודעות המוסד האמורות. נותרה אפוא לדיון שאלת הוצאות המשפט ולכך אפנה עתה.

9. כידוע, עקרון הטריטוריאליזם, שביטוי בכך שתושבות בישראל היא תנאי לתחולה של מרבית ענפי הביטוח הלאומי, מלמד על חשיבותו של מעמד התושבות בישראל. דומה שעל חשיבותו של המוסד לביטוח לאומי כאחד מבריחי התיכון שעליהם נשענת המדיניות החברתית בישראל, לרבות הבטחת בסיס כלכלי לקיום, אין צורך להכביר מילים (להרחבה ראו למשל: עב"ל (ארצי) 39020-11-13 עטאללה – המוסד לביטוח לאומי (25.6.2018)).

מכאן גם המשמעות הברורה והקשה של שלילת תושבות ממבוטח/ת. והדברים באו לידי ביטוי ברור גם כאן, מקום בו בעטיה של שלילת התושבות נשללה מהתובעת וממשפחתה הזכות הבסיסית לקבלת טיפול רפואי. הדברים זוכים למשנה תוקף מקום בו תושבות התובעת נשללה מבלי שהחלטה נשענה על תשתית עובדתית, כמתחייב, ומבלי שקדם לה הליך סדור. לא למותר להדגיש בהקשר זה כי משום מה נוסח מכתבו של פקיד התביעות מיום 18.5.2021 אינו ממלא אחר התחייבויות המוסד "בנוהל לביצוע הליך מתן זכות טיעון בטרם שלילת תושבות" אשר אושר על ידי כבוד בית הדין הארצי בענין חאלק (עב"ל (ארצי) 18693-07-13 חלאק – המוסד לביטוח לאומי (26.3.2017)). כך גם פנייתה המאוחרת של התובעת להליך שימוע לא נענתה.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

ב"ל 22-02-13937

10. זאת ועוד. לא נותר עוד ספק כי הייתה זו הפניה לבית הדין שהובילה לשינוי החלטת המוסד ולפתרון עניינה של התובעת. אוסיף כי מקום בו לא ניתן הסבר כלשהו לשינוי ההחלטה אין מנוס מקבלת הטענה שמלכתחילה לא היה מקום לשלול מהתובעת או תושבותה. על כן ברור הוא גם שהיא זכאית כי יפסקו לטובתה הוצאות.

אשר לשיעור ההוצאות - כאן יש להתחשב בכך שההליך בא לידי סיום בהסכמה. אולם מן העבר השני יש להביא בחשבון את ההתנהלות הקשה של המוסד שחייב את המובטחת (וכפי שהראנו גם מבוטחים נוספים), ובהעדר כל מוצא אחר, לפנות לבית הדין בפניה מיותרת שלא רק שגרמה לתובעת לטרחה, לעגמות נפש מאי הוודאות באשר למעמדה ולהוצאות כספיות, אלא גם לעומס על כתפי בית הדין. כפי שהראנו לא מדובר במקרה הראשון שבה לפנינו. לכן, מצטרפת העובדה שהמוסד לא מילא אחר החלטת בית הדין בכך שסרב לתת כל הסבר לדרך הילוכו. במצב דברים חריג זה נראה שאין מנוס מלהזכיר שהחלטות בית הדין אינן בבחינת המלצה בלתי מחייבת.

בנסיבות מיוחדות אלה דעתי היא שיש לעשות צו להוצאות על הצד הגבוה. על כן הריני מחייבת את המוסד בשכר טרחת בא כוח התובעת ובהוצאות בסכום כולל של 15,000 ₪. לא ישולמו ההוצאות ושכר הטרחה בתוך 30 ימים, יישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום מתן פסק דין זה ועד למועד התשלום המלא בפועל. יש לקוות ולהניח שהמוסד יפיק מפסיקה זו כמו גם משורת ההליכים הנוספים שמניתי את המסקנות המתחייבות.

11. **זכות ערעור**: על פסק דין זה ניתן להגיש ערעור לבית הדין הארצי לעבודה בתוך 30 ימים מיום שיומצא לצד המבקש לערער.

ניתן היום, כ"ח אב תשפ"ב, (25 אוגוסט 2022), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

רחל בר"ג-הירשברג, שופטת